

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2006 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 19 päivänä toukokuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla (U 31/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan. Suuri valiokunta on antanut asiasta 8 päivänä lokakuuta 2004 lausunnon (SuVL 2/2004 vp).

Valtioneuvosto on lisäksi antanut täydentäviä selvityksiä, jatkokirjelmät 1. KTM 14.03.2005, 2. KTM 01.06.2005, 3. KTM 25.11.2005, 4. KTM 21.02.2006 sekä 5. KTM 05.05.2006.

Tämä lausunto perustuu valtioneuvoston antamaan lisäselvitykseen, jatkokirjelmään 5. KTM 05.05.2006, joka koskee komission muutettua ehdotusta 4.4.2006, KOM(2006) 160 lopullinen.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Pasi Korhonen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- asiantuntija Minna Niemivirta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- päälakimies Jorma Rusanen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK (edustaen myös palkansaajakeskusjärjestöjä AKAVA ja STTK).

Professori Niklas Bruunilta on saatu kirjallinen lausunto.

Viitetiedot

Suuri valiokunta on saanut lausunnot hallintovaliokunnalta (HaVL 20/2006 vp), liikenne- ja viestintävaliokunnalta (LiVL 11/2006 vp), sivistysvaliokunnalta (SiVL 10/2006 vp), sosiaali- ja terveysvaliokunnalta (StVL 12/2006 vp), talousvaliokunnalta (TaVL 15/2006 vp) ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta (TyVL 9/2006 vp) sekä valtiovarainvaliokunnalta perustellun kannanoton 12.05.2006.

Lausunnot ovat tämän lausunnon liitteinä.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Euroopan komissio antoi 1.1.2004 ehdotuksen direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Euroopan parlamentti äänesti 1. käsittelyssään direktiivistä 16.2.2006. Komissio antoi Euroopan

parlamentin äänestystuloksen pohjalta uudistetun esityksen direktiivistä 4.4.2006.

Komission esitys vastaa varsin pitkälle Euroopan parlamentin äänestystulosta. Kompro-

missiratkaisu oli poliittinen kokonaispaketti, joka sai lopulta laajan tuen taakseen Euroopan parlamentissa.

Valtioneuvosto tukee edelleen vahvaa palveludirektiiviä ja mahdollisimman laajaa soveltamisalaa. Valtioneuvosto pitää direktiiviä välttämättömänä Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Palvelumarkkinoiden rooli EU:n kilpailukyvyyn kehittämiseksi on keskeinen.

Valtioneuvosto katsoo kannassaan, että ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston Euroopan parlamentin äänestystulokselle antaman

tuen voi tulla perustelluksi hyväksyä komission uudistettu esitys sellaisenaan tai vähäisin muutoksin. On tärkeää, että mikäli momentum direktiivin hyväksymiseksi vahvistuu, tulee siihen tarttua. Vaikka käsillä on alkuperäistä suppeampi palveludirektiivi, on se kuitenkin merkittävä askel palvelumarkkinoiden avaamisessa ja sen vaikutukset ovat laajoja myös Suomelle.

Suomi kuitenkin pyrkii selkeyttämään ja vahvistamaan direktiiviä jatkokirjelmässä 5. KTM 05.05.2006 esitettyjen yksityiskohtaisten kantojen mukaisesti.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunnan aikaisempi lausunto

Suuren valiokunnan lausunnossa SuVL 2/2004 vp (8.10.2004) valiokunta piti yleisdirektiiviä palvelukaupan pelisäännöistä tarpeellisenä. Valiokunta kuitenkin edellytti, että ehdotukseen tehdään muutoksia ja tarkennuksia ja että siitä saadaan eräitä selvennyksiä.

Vaatimukset koskivat direktiivin vaikutusten arviointia, palveluiden vastikkeellisuuden sekä sijoittautumisen ja palveluiden vapaan tarjonnan määrittelemistä, alkuperämaaperiaatteen selventämistä, jäsenvaltioiden mahdollisuutta päättää yleishyödyllisten palveluiden järjestämis- ja rahoitustavoista, kuntien kilpailutusvelvoitteita, rahapelitoiminnan ja alkoholin vähittäismyyntimonopolin pitämistä direktiivin soveltamisalan ulkopuolella, apteekkitoimintaa, taksipalveluita, alkuperämaaperiaatteen soveltamista sosiaali- ja terveyspalveluihin, potilasvahinkovakuutusta, yleisradiotoimintaa sekä lähetettyjen työntekijöiden työehtojen valvontaa.

Tämän lisäksi valiokunta edellytti, että asiaa ei tehdä Suomea lopullisesti sitovia ratkaisuja, ennen kuin eduskunnalla on ollut tilaisuus lausua asiasta uudelleen kantansa.

Eduskunnan informointi ja yhteistyö valtioneuvoston kanssa

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle direktiiviehdotuksen käsittelyn aikana viisi lisäselvitystä, jotka ovat olleet käsittelyssä myös asianomaisissa erikoisvaliokunnissa. Tämän lisäksi ehdotusta on käsitelty useita kertoja suuren valiokunnan saadessa selvitystä ministerineuvostojen kokouksista, joiden asialistalla direktiiviehdotus on ollut.

Valiokunta on tyytyväinen yhteistyöhön valtioneuvoston kanssa. Eduskunnan informointi on ollut säännöllistä ja perusteellista. Eduskunnan kannanotot on otettu käsittelyssä asianmukaisesti ja täysimääräisesti huomioon.

Tämä on ollut omiaan edistämään poliittisesti varsin kiistanalaisen ehdotuksen kansallista käsittelyä ilmapiirissä, joka on ollut yleiseurooppalaisesti katsoen poikkeuksellisen yksituumainen.

On tärkeää, että eduskunnan hyvä informointi ja yhteistyö valtioneuvoston kanssa jatkuvat myös direktiivin käsittelyn edetessä.

Erikoisvaliokuntien lausunnot

Komission muutettua ehdotusta ja valtioneuvoston kirjelmää koskevissa erikoisvaliokuntien lausunnoissa ja kannanotoissa yhdytään eräin

huomautuksin valtioneuvoston kantaan. Erikoisvaliokuntien lausunnot ja kannanotot ovat yksimielisiä.

Valtiovarainvaliokunta ei antanut lausuntoa, vaan yhtyi pöytäkirjakannanotolla valtioneuvoston kantaan.

Hallintovaliokunnan lausunnossa yhdytään valtioneuvoston kantaan. Valiokunta tähdentää sääntelyn selkeyttämisen tarvetta sekä direktiivin artiklojen että johdantolauseiden osalta. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvien sosiaalipalveluiden määrittely on vaikeaselkoinen. Myös esimerkiksi käsitteitä yleishyödylliset palvelut, yleishyödylliset taloudelliset palvelut ja yleisen taloudellisen edun mukaiset palvelut olisi tarpeen täsmentää. Lisäksi HaV pitäisi johdonmukaisena, että direktiivin 40 artiklasta (arviointi lisäharmonisointitarpeesta) poistetaan maininta yksityisistä turvapalveluista, sillä ne eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan ja vastaava poisto tehtiin myös rahapelitoiminnan osalta. Automaattisen luvan myöntämisen osalta valiokunta pitää perusteltuna muuttaa säännöstä esimerkiksi valtioneuvoston kannassa esitetyn mukaisesti siten, että jos lupaa ei myönnetä määräajassa, se katsottaisiin kielteiseksi päätökseksi, joka on valituskelpoinen. Säännöksen voisi myös poistaa ehdotuksesta.

Liikenne- ja viestintävaliokunta toteaa lausunnossaan, että sen alalla esiintyneet ongelmat kysymykset näyttävät ratkenneen.

Sivistysvaliokunta toteaa saman seikan, lukuun ottamatta 17 artiklan 13 kohdassa olevaa viittausta tekijänoikeuksiin. Valiokunta pitää välttämättömänä pyrkiä saamaan muutos siten, että kohta viittaa tekijänoikeuksiin liittyviin palveluihin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja katsoo, että jatkovalmistelussa on syytä varmistaa, ettei direktiiviä sovelleta universaalin sosiaalipalvelujärjestelmän yleisesti tarjoamiin palveluihin mukaan lukien palvelut, joiden saaminen ei edellytä tarveharkintaa. Valiokunta korostaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden tarkoituksena on mahdollistaa perusoikeuksien toteutuminen jokaisen ihmisen kohdalla. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston sel-

vityksessä esitettyyn kantaan siitä, että direktiivin soveltamisalaa on tarpeen selkeyttää soveltamisalaan kuuluvien sosiaalipalvelujen osalta.

Talousvaliokunnan lausunnossa yhdytään valtioneuvoston kantaan, pidetään esitystä päälinjoiltaan hyväksyttävissä olevana ja todetaan, että soveltamisalaa tulee täsmentää erityisesti yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen ja yleishyödyllisten palvelujen katteen selventämiseksi. Lausunnossa yhdytään edellä mainittuun valtioneuvoston kantaan, joka koskee sosiaalipalveluita.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että uudesta ehdotuksesta on poistettu sen aiemmin ongelmallisina pitämät kohdat. Lausunnossa pidetään tärkeänä johdantokappaleen 31 sanamuodon selkeyttämistä siten, että ei synny ristiriitaa edustajan käyttämistä lähetettyjen työntekijöiden työolosuhteiden valvomiseksi koskevan Suomen lainsäädännön kanssa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että direktiivin jatkokäsittelyssä varmistetaan, ettei palveludirektiivi estä edustajan asettamista siten kuin siitä on säädetty 1.1.2006 voimaan tullessa lähetettyjä työntekijöitä koskevassa laissa (1198/2005). Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että direktiivillä ei vaikuteta jäsenvaltion lainsäädännössä laillisina pidettyjen työtaistelutoimenpiteiden asemaan ja että ehdotuksen työvälistyspalveluja koskevat säännökset eivät aiheuta ongelmia Suomea sitovien ILO:n sopimusten noudattamiselle.

Valiokunnan kannanotot

Valtioneuvoston selvityksen, erikoisvaliokuntien lausuntojen ja saadun asiantuntijaselvityksen perusteella valiokunta toteaa, että valtioneuvostolta saadun jatkoinformaation ja EP:n kantaan perustuvan komission muutetun ehdotuksen myötä valiokunnan edellyttämät selvitykset on saatu ja direktiiviehdotus on ongelmallisilta osiltaan muuttunut valiokunnan edellyttämällä tavalla, lukuun ottamatta eräitä kokonaisuuteen nähden vähäisiä, sinänsä tarpeellisia lisäselvennystarpeita.

Valiokunta pitää direktiiviä tarpeellisena Lisabonin strategian toteuttamiseksi ja yhtenäis-

ten pelisääntöjen luomiseksi palveluiden sisämarkkinoille. Valiokunta pitää tärkeänä, että direktiiviehdotus saadaan hyväksyttyä EU:n toimielimissä mahdollisimman nopeasti nyt käsiteltyssä olevan komission muutetun ehdotuksen, Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston yleislinjaa noudattaen.

Vaikka direktiivi on soveltamisalaltaan komission alkuperäistä ehdotusta kapeampi, se on merkittävä askel palvelumarkkinoilla esiintyvän syrjinnän poistamiseksi ja palvelumarkkinoiden avaamiseksi. Valtioneuvoston kirjelmän liitteenä oleva vaikutusarviointi osoittaa, että lähes 60 prosenttia maamme palvelu yrityksistä olisi edelleen direktiivin piirissä. Soveltamisalan katetta lisää vielä teollisuuden harjoittama palveluvienti, jonka osuus puuttuu arviosta. Kuten talousvaliokunnan lausunnossa todetaan, säädöshankkeen laajuus ja mahdolliset alkuvaiheen soveltamisvaikeudet huomioon ottaen soveltamisalan supistunut kate saattaa olla alkuvaiheessa perusteltu. Saatujen kokemusten ja vaikutusten perusteella sääntelyä voidaan jatkossa kehittää.

Erikoisvaliokuntien lausunnoissa on pidetty tärkeänä direktiiviehdotukseen sisältyviä määräyksiä hallinnon yksinkertaistamisesta, keskitetyn asioimispuoleen perustamisesta ja lupajärjestelmien läpikäynnistä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa todetaan, että on tärkeää, että niin jäsenmaan omat kuin ulkomaisetkin palveluntarjoajat voivat saada keskitetysti, yhdestä pisteestä tiedon kaikista niistä säännöksistä, joita palveluntarjoajan tulee noudattaa. Tärkeää olisi, että asioimispuolesta saisi kootusti tietoa myös työsuhteen ehtoja koskevasta lainsäädännöstä ja noudatettavista työehtosopimuksista, jotta palveluntarjoaja tietäisi, millaisia työehtoja kyseisessä maassa tehtävässä työssä tulee noudattaa. Velvoite arvioida lupajärjestelmiä ja raportoida niistä on keskeinen toimi palvelutoiminnan helpottamiseksi. Sen voidaan arvioida helpottavan suomalaisen työn ja osaamisen vientiä. Suuri valiokunta yhtyy näihin arvioihin.

Valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien lausunnoissa esitettyihin, valtioneuvoston kannan mukaisesti direktiivin selventämistarpeisiin ja valtioneuvoston kannassa olevaan toimintalinjaan.

Selventämistarpeiden osalta valiokunta viittaa erityisesti valtioneuvoston kirjelmässä sekä hallinto-, sosiaali- ja terveys- sekä talousvaliokunnan lausunnoissa ilmaistuun kantaan, jonka mukaan direktiivin tekstiä olisi selvennettävä sen soveltamisalaan kuuluvien sosiaalipalveluiden osalta. Erityisesti on varmistettava, että direktiivi ei koske universaalisen sosiaalipalvelujärjestelmämme yleisesti tarjoamia palveluita, joissa ei ole tarveharkintaa.

Suuri valiokunta korostaa myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaa, joka koskee mahdollisuutta edellyttää työnantajan edustajan asettamista palveluita suoritettaessa. Palveluntarjoajien sijoittautumista koskevaan 14 artiklaan liittyvään johdantokappaleeseen 31 on syytä saada lisäselvitystä ja täsmennyksiä. Tekstiä tulee tarkentaa siten, että rajausta ei koske tilapäistä palveluntarjontaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että direktiivin jatkokäsittelyssä varmistetaan, ettei palveludirektiivi estä edustajan asettamista siten kuin siitä on säädetty 1.1.2006 voimaan tullessa lähetettyjä työntekijöitä koskevassa laissa (1198/2005).

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että valiokunta pitää direktiiviä palveluista sisämarkkinoilla tarpeellisenä ja toivoo ehdotuksen pikaista hyväksymistä EU:n toimielimissä,

että valiokunta pitää komission muutettua ehdotusta hyväksyttävänä valtioneuvoston selvityksestä ja erikoisvaliokuntien lausunnoista ilmenevin, tässä lausunnossa korostetuvin selvennystarpein ja

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan ja toimintalinjaan.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Vilén /kok	Outi Ojala /vas
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk	Susanna Rahkonen /sd (osittain)
vpj.	Kimmo Kiljunen /sd	Juha Rehula /kesk
jäs.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Jouko Skinnari /sd (osittain)
	Arja Alho /sd	Kari Uotila /vas
	Mikko Elo /sd	Jan Vapaavuori /kok
	Merikukka Forsius /vihr	Matti Väistö /kesk
	Heidi Hautala /vihr	vjäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Tuomo Hänninen /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	Timo Kalli /kesk (osittain)
	Mari Kiviniemi /kesk	Marjaana Koskinen /sd
	Johannes Koskinen /sd	Tuija Nurmi /kok (osittain)
	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osittain)	Timo Soini /ps (osittain)
	Markku Laukkanen /kesk	Jutta Urpilainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Pekka Nurminen.